

**УНІВЕРСИТЕТ УШИНСЬКОГО
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ФІЗИЧНОЇ
КУЛЬТУРИ, СПОРТУ ТА РЕАБІЛІТАЦІЇ**

**КАФЕДРА ТЕОРІЇ І МЕТОДИКИ
ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА
СПОРТИВНИХ ДИСЦИПЛІН**

**СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ
ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ,
СПОРТУ ТА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ**

**МАТЕРІАЛИ VI ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ
17-18 листопада 2022 року**

Одеса
Букаєв Вадим Вікторович
2022

розраховуємо на те, що результати нашого аналізу проблеми відбору сприятимуть якості підготовки спортивних резервів у волейболі.

Література:

1. Бобошко В. В., Романенко С. С., Прокоф'єва Л. А. взаємозв'язок між рівнем розвитку фізичних здібностей та функціональним станом волейболістів. Інноваційна педагогіка: науковий журнал Причорноморського науково-дослідницького інституту економіки та інновацій. Одеса, 2020. № 23. Том 1 С. 68-72.

2. Костюкевич В. М. Теорія і методика спортивної підготовки (на прикладі командних ігрових видів спорту). Навчальний посібник. Вінниця : Планер, 2014. 616 с.

3. Наумчук В. І. Теоретико-методичні основи навчання спортивним іграм : навчально-методичний посібник. Тернопіль : Астон, 2017. 180 с.

4. Прозар М.В., Козак Є.П. Теорія і методика викладання спортивних ігор (волейбол): навчальний посібник. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня Рута», 2015. 234 с.

5. Тітова Г. В., Осіпова І. В., Пастернацький В. В. Сучасні підходи до відбору дітей у баскетболі Інноваційна педагогіка: науковий журнал Причорноморського науково-дослідницького інституту економіки та інновацій. Одеса, 2020. № 23. Том 2. С. 114-119.

ДО ПИТАННЯ РОЗВИТКУ СПОРТУ ЛЮДЕЙ З ОБМЕЖЕНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ В НЕЗАЛЕЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ДЕРЖАВІ

Савченко О. И., Богатирьов К. О.

Держвний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського», м. Одеса, Україна

Актуальність. У цивілізованому світі моральний клімат у державі визначається ставленням до людей з обмеженими можливостями Спорт допомагає людям з обмеженими фізичними можливостями інтегруватися у суспільстві. Сучасна молодь усвідомлює важливість та користь від занять фізичною культурою, проте рівень охоплення населення, особливо працездатного віку, фізкультурно-оздоровчою та спортивною діяльністю в Україні є в декілька разів нижчим порівняно з європейськими країнами. У свідомості більшості українського суспільства фізична культура не сприймається як важливий засіб оздоровлення населення, організації дозвілля, соціалізації молоді та інших суспільних груп. А чинна система спорту вищих досягнень не є пристосованою до вітчизняних соціально-економічних процесів та не враховує у своєму розвитку світові тенденції.

За оцінками Всесвітньої організації охорони здоров'я понад 1 мільярд людей мають якусь форму обмежених можливостей, що складає майже 15 % населення світу. У людей з обмеженими можливостями вища ймовірність безробіття. В Україні понад 2 мільйони 800 тисяч людей мають статус людини з обмеженими можливостями, з них 151 тисяча – діти.

Головною метою демократичного суспільства є рівність усіх верств і груп населення незалежно від їхнього статусу, походження та фізичного стану. На жаль, не завжди представники різних груп населення почувають себе рівними серед інших. Зокрема, це люди з обмеженими можливостями, які щодня стикаються з відсутністю спеціальної інфраструктури, спеціалізованих робочих місць чи просто людського ставлення. Основними пріоритетами є підвищення соціальних стандартів життя українських громадян, зокрема система заходів щодо подолання соціального відторгнення.

Питання людського розвитку посідає провідне місце, оскільки інтегрує проблематику економічної, освітньої, здоров'язбережувальної, суспільно-політичної та інших сфер. А виокремлення найгостріших проблемних питань, пов'язаних з людським розвитком неможливо без соціального залучення.

Отже проблема реабілітації людей з обмеженими можливостями набуває особливої гостроти. Серед вітчизняних досліджень слід зазначити фундаментальні дослідження Ю. Бріскіна, присвячені питанням паралімпійського спорту, В. Мудріка з питань міжнародного спортивного руху людей з обмеженими можливостями та О. Римар з окреслення основних аспектів спорту неповносправних.

Питання соціального залучення в контексті розвитку громадянського суспільства є предметом дослідження Н. Бондар, О. Сидорчук, Н. Терентьєвої; створення здоров'язбережувального середовища в освітньому та державницькому контекстах – Н. Башавець, Л. Горяної, В. Мазіна, С. Мединського, Ю. Мосейчука, Н. Терентьєвої та ін.

Існує обмежена кількість описових і порівняльних даних щодо рівня участі та моделей фізичної активності людей з обмеженими можливостями, але там, де такі дані є, вони показують, що люди з обмеженими можливостями загалом займаються меншою фізичною активністю, ніж їхні працездатні однолітки. Глобальні оцінки свідчать про те, що понад 60% дорослих у всьому світі не займаються фізичною активністю, яка принесла б користь їхньому здоров'ю, і що відсутність фізичної активності, як повідомляється, ще більш поширена серед людей з обмеженими можливостями. Результати досліджень, показують, що люди з обмеженими можливостями, порівняно з їхніми працездатними однолітками, менш схильні до фізичної активності, відомо, що на заняття спортом впливає безліч факторів. Ці фактори включають уявні

переваги занять спортом, однак існують також перешкоди або обмеження, які можуть заповіяти участі у тренуваннях. Ці та інші фактори, які впливають на участь у спорті, були широко досліджені останнім часом і в сфері спорту для людей з обмеженими можливостями.

Існує ряд досліджень, які вивчають соціалізацію людей з обмеженими можливостями у спорті. Вільямс досліджував питання соціалізації спорту для людей з обмеженими можливостями у відношенні до побудови ідентичності та визначив три ключові фактори, пов'язані з початком занять спортом для цієї категорії. Вчені припускають, перелік осіб які відіграють певну роль у залученні спортсмена до спорту, доведено, що ці ключові особи можуть впливати на соціалізацію людини.

Ці особи включають:

- фізіотерапевта,
- ерготерапевта,
- лікаря-терапевта з лікувальної рекреації,
- соціального працівника,
- сім'ю, зокрема батьків,
- тренерів, і
- однолітків, які займаються спортом.

Вчені виявили вплив цих осіб як основний засіб початкової соціалізації як для чоловіків, так і для жінок з обмеженими можливостями у спорті. Якщо подивитися на контексти, в яких відбувається початкова участь у спорті, то існує багато варіацій залежно від особистих якостей людини, таких як, тип порушення, тяжкість, вік і стать. Для людей із травмою спинного мозку, реабілітаційне середовище оцінюється як ключовий соціальний контекст для повторного заняття спортом.

Зараз існує значно більше досліджень, які виявляють мотиви участі для людей з обмеженими можливостями у спорті. Вчені виявили, що люди з обмеженими можливостями брали участь у фізичній активності та займалися спортом, для того щоб підтримувати функціональність тіла, спілкуватися з людьми та отримати психологічні переваги спорту, такі як зняття стресу та підвищення впевненості в собі. Крім того, було названо, як основні причини, задоволення, покращення самопочуття, розслаблення та зменшення стресу, а також покращення або підтримання фізичної форми, чому люди з обмеженими можливостями вирішили бути фізично активними. Було зазначено, що реабілітаційні та соціальні аспекти також вплинули на участь інших учасників.

Добре відомі дослідження обмежень щодо участі у дозвіллі та заняттях спортом. Вони включаючи широкий спектр емпіричних досліджень і значні

теоретичні розробки за трьома основними категоріями, за якими можна класифікувати обмеження щодо участі у дозвіллі:

- структурний, який включає засоби, час, гроші та транспорт;
- внутрішньо особистісний, або, точніше, психологічний стан для людей з обмеженими можливостями такий як стрес, занепокоєння;
- міжособистісний, який досліджує взаємодію між окремими людьми.

Все ще погано розроблені питання, які зосереджуються на труднощах для людей з обмеженими можливостями у спорті, Шерріл і Рейнболт у дослідженні елітних спортсменів із церебральним паралічем виявили брак часу, недостатнє обладнання та приміщення, включаючи доступ, відстань, відсутність з ким тренуватися, відсутність транспорту, відсутність відповідних знань серед тренерів та відсутність постійного тренера як головну перешкоду для постійної регулярної участі. Спортсмени з вадами зору найчастіше вказували на транспорт як на головне обмеження, тоді як спортсмени на інвалідних візках, як правило, мають більше обладнання і менші фінансові обмеження.

Дослідження визначає не лише бар'єри або обмеження для фізичної активності, але також окреслює ряд факторів, які можуть сприяти участі у спорті. Бар'єри було згруповано за кількома темами, включаючи ті, що пов'язані з природним середовищем, обладнанням, економічними проблемами, інформацією, професійними знаннями, сприйняттям і ставленням.

У багатьох дослідженнях ті самі перешкоди для занять спортом продовжують з'являтися як для дорослих, так і для дітей з обмеженими можливостями. Дослідження щодо обмежених можливостей у сфері спорту в Україні виявило, що серед дітей з обмеженими можливостями найпоширенішими перешкодами для участі у фізичній активності були відсутність з ким піти на тренування, непридатність місцевих спортивних споруд, безгрошів'я та проблеми зі здоров'ям.

Інші обмеження включали відсутність транспорту, непривітний персонал, дискримінацію, власні заборони клубів, які не враховують вади зі здоров'ям. В Україні транспорт і доступність є основною перешкодою для занять спортом людей з обмеженими можливостями.

Опитування показує, що через проблеми з доступністю та транспортом люди з обмеженими можливостями значно стислі у своєму соціальному житті порівняно з їхніми працездатними однолітками. Майже чверть людей з обмеженими можливостями повідомили, що не мають доступу, ані до громадського транспорту, ані до автомобіля, порівняно з працездатним населенням.

Вчені в українській спортивній системі вважають, що надто часто недостатньо визнаються бар'єри, які існують для участі у спорті та фізичній

активності. Також слід зазначити, що національні керівні органи спорту недостатньо активні у наданні можливостей для людей з обмеженими можливостями, і що відсутність знань і обізнаності з потребами інвалідності з боку основних тренерів змушує їх неохоче співпрацювати зі спортсменами з обмеженими можливостями.

Література:

1. Башавець Н. А. Проблема формування здоров'язберезувальної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури, спорту та реабілітації. Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. 2019. 1 (157). С. 7–11.

2. Бондар Н. О. Використання концепції соціального залучення у процесі забезпечення людського розвитку відторгнених груп населення. Управління розвитком. 2015. 3 (181). С. 138–143.

3. Бріскін Ю. А. Спорт інвалідів – у світі та освіті. Вісник Прикарпатського університету. Фізична культура. 2010. № 11. С. 109-124.

4. Бріскін Ю. А. Спорт інвалідів у міжнародному олімпійському русі. Львів: Край, 2006. 346 с.

5. Мединський С. В. Складники технології здоров'язбереження в межах держави. Загальна теорія здоров'я і здоров'язбереження: колективна монографія. Харків: Вид. Рожко С. Г., 2017. С. 250–256

6. Мудрік В. І. Міжнародний спортивний рух інвалідів. К.: Нора-прінт, 2001. 37 с.

7. Олімпійська хартія від 08 липня 2011 року. Міжнародний олімпійський комітет. К.: Олімпійська література, 1999. 96 с.

8. Римар О. Спорт неповносправних: історія та сучасність. Львів, 2001. 56 с.

9. Сидорчук О. Г. Механізми залучення соціальних ресурсів громадянського суспільства у контексті забезпечення соціальної безпеки України. Вісник економічної науки України. 2016. № 1 (30). С. 129–133.

РОЛЬ ПЛАВАННЯ У ПОЛПШЕННІ ФІЗИЧНОГО ЗДОРОВ'Я ТА ПІДГОТОВЛЕНOSTІ ДІТЕЙ 7-9 РОКІВ

Сімак Н. Д.

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Одеса, Україна

Анотація. У статті подано нове розв'язання науково-прикладного завдання навчання плавання дітей 7-9 років з використанням нетрадиційних підходів. Мета роботи: теоретико-методичне обґрунтування методики навчання плавання дітей 7-9 років з використанням нетрадиційних підходів для